

Valtiovarainministeriölle

Melan lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta sekä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (lausuntopyyntö VM003:00/2017 VM/155/03.01.00/2018)

Esityksen sisältö

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta, jolla implementoidaan kansallisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta 2016/2102/EU (jäljempänä saavutettavuusdirektiivi). Direktiivin implementoinnin lisäksi ehdotetaan säädettäväksi viranomaisten sekä muiden julkista hallintotehtävää hoitavien velvollisuudesta järjestää digitaaliset palvelut hallinnon asiakkaille sekä tähän järjestämiseen liittyvistä velvollisuuksista.

Ehdotettavalla lailla pyritään edistämään digitaalisten palvelujen laadukasta ja tietoturvallista tarjoamista julkisella sektorilla sekä saavutettavuusvaatimuksilla parantamaan yhteiskunnan erityisryhmien edellytyksiä selvitä omatoimisesti julkisen sektorin digitaalisten palvelujen käytöstä. Laissa säädettäisiin keinoista, joilla digitaalisten palvelujen saavutettavuutta edistettäisiin sekä varmistettaisiin saavutettavuusvaatimusten tehokas toimeenpano.

Lain soveltuminen Melan toimintaan

Lain tavoitteena on implementoida saavutettavuusdirektiivi sekä edistää jokaisen mahdollisuuksia käyttää yhdenvertaisesti digitaalisia palveluita, niiden sisällön saavutettavuutta sekä parantaa digitaalisten palvelujen laatua. Lakiehdotuksen 1 luku sisältää laissa käytettävien keskeisten käsitteiden määritelmät sekä soveltamisalaa koskevat säännökset. Määritelmät ja soveltamisalaa koskevat säännökset perustuvat pääasiassa saavutettavuusdirektiiviin. Soveltamisalaa ehdotetaan lisäksi organisatorisesti laajennettavaksi siten, että saavutettavuussäätely koskisi myös niitä toimijoita, jotka hoitavat julkisia hallintotehtäviä tai toimivat läheisessä suhteessa julkiseen hallintoon.

Lakiehdotuksen 2 §:ssä on lain soveltamisessa keskeiset määritelmät kuten esimerkiksi viranomaisen ja julkisoikeudellisen laitoksen määritelmän. Mela katsoo, että siihen sovelletaan 2 §:n 6 kohdassa olevaa julkisoikeudellisen laitoksen määritelmää. Lakiehdotuksen 2 §:n 5 kohdassa on viranomaisen määritelmä. Mainitun kohdan lopussa on lause, jonka mukaan mitä viranomaisesta säädetään, sovelletaan myös muuhun julkisoikeudellista hallintotehtävää hoitavaan siltä osin kuin sen tarjoama yleisölle tarkoitettu digitaalinen palvelu liittyy tämän tehtävän hoitamiseen. Mela toteaa lakiteknisenä huomiona, että tältä osin ei ole enää kyse viranomaisen käsitteen määrittämisestä, vaan säännös pitää samalla sisällään lain soveltamiseen liittyvää asiasisältöä. Mela toteaa, että lain soveltamisalan säänteleminen määritelmiä koskevan säännöksen yhdessä kohdassa jättää hiukan epäselväksi sen, mitkä kaikki lain

28.2.2018

säännökset tulevat sovellettavaksi julkista hallintotehtävää hoitavilla. Vaihtoehtoisesti voisi olla mahdollista siirtää asia 2 §:ään omaksi momentikseen tai lain 3 §:ään, jossa on muitakin lain soveltamisalaa koskevia määräyksiä.

Lakiehdotuksen 2 luvussa ovat säännökset viranomaisten digitaalisten palvelujen tarjoamisesta yleisölle. Säännöksien tarkoituksena on edistää digitaalisten palvelujen käyttöä ja saatavuutta. Lakiehdotuksen perustelujen mukaan lain 2 luvun säännökset koskevat laissa tarkoitettuja viranomaisia sekä julkisia hallintotehtäviä hoitavia organisaatioita siltä osin kuin organisaatiot hoitavat julkista hallintotehtävää ja siltä osin kuin sen yleisölle tarjoama digitaalinen palvelu liittyy tämän tehtävän hoitamiseen.

Mela katsoo, että sen toimeenpannessa lakisääteisiä sosiaalivakuutusjärjestelmiä myös lain 2 luvun säännökset yleisölle tarjottavista digitaalisista palveluista soveltuvat Melan toimintaan silloin kun on kysymys julkisen hallintotehtävän hoitamisesta. Lain 3 §:n soveltamisalasäännöksen mukaan lakia sovelletaan julkisoikeudellisen laitoksen digitaalisiin palveluihin. Palveluntarjoajalla tarkoitetaan mm. julkisoikeudellista laitosta, viranomaista sekä muita yrityksiä yhteisöjä ja säätiöitä, joihin sovelletaan ehdotettavan lain säännöksiä. Mela katsoo, että siihen soveltuvat palveluntarjoajana 3 luvun säännökset digitaalisten palvelujen saavutettavuudesta ja 4 luvun säännökset saavutettavuusvaatimusten valvonnasta ja oikeussuojasta. Melan käsityksen mukaan 3 ja 4 luvun säännökset tulevat palveluntarjoajan määritelmää koskevan säännöksen kautta sovellettavaksi myös julkista hallintotehtävää hoitavaan tahoon, kun on kysymys yleisölle tarkoitetun digitaalisen palvelun liittymisestä julkisen hallintotehtävän hoitamiseen. Lakiehdotuksen 4 luvun säännöksiä koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa asiaa ei kuitenkaan ole todettu nimenomaisesti kuten 2 luvun soveltumisen osalta.

Mela toteaa, että ehdotettava lainsäädäntö on välttämätön saavutettavuusdirektiivin implementoimiseksi. Kansallisesti soveltamisalaa on ehdotettu laajemmin sovellettavaksi kuin direktiivi edellyttää. Lakisääteisen eläke- ja työtapaturmaturvan hoitaminen on julkisen hallintotehtävän hoitamista ja Melan käsityksen mukaan on sinänsä tarkoituksenmukaista, että tähän toimintaan liittyvän digitaalisen palvelun järjestämistä koskevat ehdotettavan lain 2 luvun sekä myös 3 ja 4 luvun säännökset silloin kun hoidetaan julkista hallintotehtävää. Tällä tavoin voidaan turvata digitaalisten palvelujen järjestäminen mahdollisimman yhdenvertaisesti eri eläkelaitosten ja vahinkovakuutusyhtiöiden asiakkaille ja edistetään myös hallintolaissa säädetyn palveluperiaatteen toteuttamista.

Mela pitää lakiehdotusta kannatettavana ja tarkoituksenmukaisena, eikä Melalla ole muilta osin huomauttamista lakiesityksen asiasisältöön.

MAATALOUSYRITTÄJIEN ELÄKELAITOS

Päivi Huotari
toimitusjohtaja

Sonja Lilius
kehityspäällikkö